

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.025.03.2020

Pan
dr Janusz Poła
Rektor Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej
im. Jana Amosa Komeńskiego
ul. Mickiewicza 5
64-100 Leszno

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/026 – Finansowanie szkolnictwa wyższego.

I.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jana Amosa Komeńskiego (dalej PWSZ lub Uczelnia), ul. Mickiewicza 5, 64-100 Leszno.
Kierownik jednostki kontrolowanej	dr Janusz Poła (prof. PWSZ) – Rektor Uczelni od dnia 1 września 2020 r. (dalej: Rektor), wcześniej, od 1 września 2012 r. do 31 sierpnia 2020 r. Rektorem był prof. dr hab. Maciej Pietrzak.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Działalność dydaktyczna i oferta kształcenia. 2. Wydatkowanie środków publicznych przez uczelnie publiczne.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2020 (do dnia zakończenia kontroli tj. 14 grudnia 2020 r.) z wykorzystaniem danych z okresu wcześniejszego w celach porównawczych.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu.
Kontrolerzy	1. Marcin Kaczmarek, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/135/2020 z 20 października 2020 r. 2. Jakub Łakomecki, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/144/2020 z 24 listopada 2020 r.

(akta kontroli str.1-2, 7)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia prowadzenie przez Uczelnię w latach 2018-2020 (do dnia zakończenia kontroli) działalności dydaktycznej, a także wydatkowanie środków publicznych.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Ocenę pozytywną uzasadniają m.in. podjęte działania w kierunku budowania relacji ze środowiskiem społeczno-gospodarczym, w tym kształtowanie profilu studenta odpowiadającego potrzebom rynku, poprzez studia dualne oraz współudział Rad Pracodawców przy inicjowaniu prorozwojowych zmian na kierunkach studiów. W badanym okresie łączna liczba osób studiujących na stacjonarnych studiach w PWSZ utrzymywała się na podobnym poziomie, natomiast liczba kierunków, oferowanych przez Uczelnię, wzrosła z 15 w roku akademickim 2017/2018 do 18 w roku akademickim 2020/2021. Uczelnia poprzez działalność m.in. Pełnomocnika oraz Komisji ds. Kształcenia wypracowała kilkuetapową procedurę weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się, co rzetelnie dokumentowano i publikowano na stronie internetowej Uczelni.

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

W PWSZ w ciągu trzech ostatnich lat akademickich systematycznie poprawiano proporcję w zatrudnieniu nauczycieli, dla których kontrolowana Uczelnia była dodatkowym miejscem pracy w stosunku do ogółu kadry. Praca w ramach godzin ponadwymiarowych każdorazowo wykonywana była po uzyskaniu na to zgody prowadzącego, jednakże jednorazowo wykroczone poza normy wskazujące liczbę możliwych nadgodzin wskazanych przez art. 127 ust. 7 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce³ (dalej: ustawa PSWiN).

Stwierdzono, że w obowiązującej w latach 2012-2020 Strategii Rozwoju Uczelni nie zostały określone wartości wskaźników (np. liczbowe lub finansowe) dla przyjętych mierników realizacji zadań. Ponadto Strategia nie była aktualizowana, a jej realizacja przed rozpoczęciem kontroli NIK nie była monitorowana. Dopiero w toku czynności kontrolnych opublikowano Strategię na stronie internetowej Uczelni, a także po raz pierwszy sporządzono sprawozdanie z jej wykonania.

Plany rzeczowo-finansowe Uczelni były sporządzane i przekazywane w obowiązujących terminach, a ich zmiany dokonywane były na bieżąco, poza planem na 2020 r., w którym nie ujęto wszystkich kwot przychodów wynikających z przekazanych informacji.

Środki przekazanych Uczelni dotacji wydatkowane były w sposób prawidłowy i celowy, a roczne sprawozdania finansowe Uczelni podlegały badaniu przez firmę audytorską.

III Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁴ kontrolowanej działalności

Dane wstępne

PWSZ została utworzona na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 1999 r. w sprawie utworzenia Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Lesznie⁵. Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 15 listopada 2002 r. w sprawie przekształceń w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Lesznie⁶ dokonano zmiany nazwy Uczelni na „Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie”.

Zgodnie z §29 Statutu PWSZ⁷ podstawowymi jednostkami organizacyjnymi Uczelni są instytuty oraz działy⁸, które tworzy, przekształca i likwiduje rektor w drodze zarządzenia. W Uczelni funkcjonuje 21 jednostek, w tym pięć instytutów odpowiedzialnych za prowadzenie 18 kierunków kształcenia: Instytut Zdrowia i Kultury Fizycznej; Instytut Politechniczny; Instytut Gospodarki i Zarządzania Przestrzenią; Instytut Pedagogiczny; Instytut Lingwistyki Stosowanej.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 85, ze zm.

⁴ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Dz. U. Nr 55, poz. 576.

⁶ Dz. U. Nr 203, poz. 1713.

⁷ Statut przyjęty uchwałą nr 26/2019 Senatu PWSZ z dnia 4 lipca 2019 r. w sprawie przyjęcia Statutu Państwowej Wyższej Szkoły im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie. Wcześniej obowiązywał Statut przyjęty uchwałą nr 12/2017 Senatu Uczelni z dnia 20 kwietnia 2017 r.

⁸ W strukturze Uczelni wyodrębniono sześć działów m.in.: Dział Organizacyjno-Prawny, Dział Promocji i Marketingu, Dział Nauki i Współpracy z Zagranicą, funkcjonują w niej również inne jednostki organizacyjne takie jak np. Sekcja Informatyczno-Telekomunikacyjna czy Wydawnictwo Uczelniczne.

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

1. Działalność dydaktyczna i oferta kształcenia.

1.1 Obowiązująca Strategia Rozwoju PWSZ na lata 2012-2020 (dalej: Strategia) wprowadzona została uchwałą Senatu Uczelni⁹ wraz z Programem działań na lata 2012-2016 w dniu 28 listopada 2013 r. Oznacza to ponad 20 miesięczną zwłokę w jej sformalizowaniu. Rektor wyjaśnił, że różnica czasowa pomiędzy wejściem w życie Strategii a wskazanymi latami jej obowiązywania jest wynikiem długotrwałego jej tworzenia przez powołany w tym celu zespół. Zgodnie z art. 358 ust. 1 pkt 2 ustawy PSWiN, Uczelnia udostępniła w Biuletynie Informacji Publicznej (dalej: BIP) swoją strategię, jednak nastąpiło to dopiero w trakcie kontroli NIK (4 listopada 2020 r.).

W dokumencie wskazano cztery cele strategiczne na lata 2012-2020 tj.:

- 1) Uczelnia konkurencyjna na rynku usług edukacyjnych
- 2) Uczelnia kreatywna w środowisku społecznym
- 3) Uczelnia kontaktowa otwarta na współpracę lokalną i zagraniczną
- 4) Uczelnia zintegrowana i integrująca,

dla których w Programie działań na lata 2012-2016 określono 50 działań wraz z terminami ich realizacji, osobami za nie odpowiedzialnymi, sposobem finansowania oraz zakładanymi efektami.

W Strategii nie określono nakładów finansowych niezbędnych do osiągnięcia celów oraz oczekiwanych wartości wskaźników działań, co utrudniało dokonanie oceny, w którym momencie, i czy w ogóle, poszczególne cele oraz efekty zostały osiągnięte.

Przykładowo: w zakładanych efektach odnoszących się do liczby osób studiujących nie określono wskaźnika w postaci wartości liczbowych w tym zakresie, wskazując tylko na ogólny wzrost liczby studentów; nie określono bezpośrednio planowanych / szacowanych wartości liczbowych odnoszących się do liczby kierunków studiów prowadzonych na poszczególnych rodzajach poziomów kształcenia, planując jednakże w ramach jednego z celów strategicznych w działaniu nr 2.1.2¹⁰ utworzenie siedmiu zdefiniowanych tam nowych kierunków studiów, z których cztery¹¹ prowadzono w latach 2017-2020.

W przeprowadzonej na potrzeby kontroli NIK analizie realizacji zamierzonych efektów działań zaplanowanych w Strategii, Rektor wskazał, że z czterech ww. celów strategicznych w pełni został zrealizowany tylko jeden¹² oraz ukończono 43 ujęte w Programie działania podejmowane dla realizacji tych celów (tj. 86% zakładanych).

Strategia Rozwoju PWSZ na lata 2012-2020 nie była aktualizowana, a jej realizacja, przed rozpoczęciem kontroli NIK, nie była monitorowana. W ocenie NIK, nierzetelnym było niepodjęcie tych działań, a konsekwencją tego było obowiązywanie od 2017 r. Strategii bez szczegółowego układu zadaniowego,

⁹ Uchwała nr 94/2013 Senatu PWSZ z dnia 28 listopada 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie na lata 2012-2020 z Programem działań na lata 2012-2016.

¹⁰ W ramach celu strategicznego – uczelnia kreatywna w środowisku społecznym zaplanowano podejmowanie działań prowadzących do utworzenia nowych kierunków studiów.

¹¹ Kierunki: filologia, budownictwo, logistyka i bezpieczeństwo narodowe.

¹² Cel strategiczny – uczelnia konkurencyjna na rynku usług edukacyjnych.

stanowiącego jej część, tj. Programu działań, który przyjęty był tylko na lata 2012 – 2016.

Rektor potwierdził, iż brak monitoringu oraz aktualizacji ww. dokumentu stanowił główną przyczynę niepełnej realizacji kończącej się w 2020 r. Strategii. Wyjaśnił także, że weryfikacja jej założeń na potrzeby kontroli NIK była pierwszym tego typu działaniem, a wnioski z niej płynące będą podstawą do sporządzenia sprawozdania z jej realizacji, będą także przydatne przy tworzeniu nowej Strategii obowiązującej od przyszłego roku. Niedokonywanie aktualizacji Strategii, w opinii Rektora, wynikało z podjętych przez resort nauki i szkolnictwa wyższego prac legislacyjnych nad nową ustawą PSWiN, której rozstrzygnięcia zostaną uwzględnione dopiero w nowej Strategii Uczelni.

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli, prawidłowo opracowany dokument strategiczny powinien zapewniać warunki do obiektywnego pomiaru realizacji celów i zadań a także system monitorowania oraz ewaluacji strategii.

(akta kontroli str. 66-87, 653-682, 829)

Do dnia rozpoczęcia czynności kontrolnych, nie zostało sporządzone sprawozdanie z realizacji strategii Uczelni. Zgodnie z art. 23 ust. 2 pkt 4 ustawy PSWiN oraz §25 ust. 2 pkt 5 Statutu PWSZ do zadań Rektora należy w szczególności składanie sprawozdania z realizacji strategii Uczelni, które zgodnie z art 18 ust 1 pkt 6 oraz z art 28 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy winno być zaopiniowane przez Radę Uczelni oraz zatwierdzone przez Senat. Rektor wyjaśnił, iż nie było ono dotychczas sporządzane gdyż corocznie sporządzano przedkładane Senatowi Uczelni sprawozdanie z działalności PWSZ¹³, o którym mowa w art 35 ust. 1¹⁴ ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym¹⁵. Zobowiązał się jednocześnie do jego niezwłocznego sporządzenia. W toku kontroli tj. w dniu 14 grudnia Rektor przekazał powyższy dokument do zaopiniowania Radzie Uczelni.

W celu przygotowania projektu nowej strategii na lata 2020-2024 Rektor w dniu 30 września 2020 r. powołał zespół, który zobowiązany został do opracowania projektu do 15 lutego 2021 r. Zgodnie z ustaleniami z Radą Uczelni, której kadencja kończy się z dniem 31 grudnia 2020 r. postanowiono, iż uchwalenie Strategii Uczelni przez Senat nastąpi po wcześniejszym jej zaopiniowaniu przez nowo wybraną Radę Uczelni do końca I kwartału 2021 r.

(akta kontroli str. 68, 620, 829, 847-854)

1.2 Według stanu na dzień 30 października 2020 r. w okresie objętym kontrolą największa liczba studentów – 1264, kształciła się na studiach stacjonarnych I stopnia w roku akademickim 2018/2019, w kolejnym roku akademickim kształciło się na tych studiach o 11% studentów mniej – 1125, a w roku 2020/2021 liczba studentów rozpoczynających studia wyniosła 1001, tj. zmalała o 21% w stosunku do pierwszego z podanych okresów¹⁶. Odwrotną tendencję odnotowano na studiach stacjonarnych II stopnia gdzie w poszczególnych ww. latach akademickich odnotowano wyraźny wzrost kształcących się, tj. odpowiednio: 160, 221 (wzrost

¹³ W okresie objętym kontrolą, w sprawie zatwierdzenia rocznego sprawozdania z działalności PWSZ za rok akademicki 2017-2018 Senat podjął Uchwałę nr 60/2018 z dnia 13 grudnia 2018 r. oraz (odpowiednio za kolejny rok), Uchwałę nr 72/2019 z dnia 28 listopada 2019 r.

¹⁴ Rektor Uczelni przedstawia w terminie do dnia 30 listopada roku następującego po roku sprawozdawczym, ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego roczne sprawozdanie z działalności Uczelni.

¹⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 2183, ze zm. Ustawa uchylona ostatecznie z dniem 31 grudnia 2018 r.

¹⁶ W przypadku studiów niestacjonarnych (płatnych) liczba studentów kształtowała się w ww. latach akademickich odpowiednio na poziomie: 250, 207 i 165.

o 38%) i 293 (wzrost o 83% w stosunku do pierwszego okresu)¹⁷. Jednolite studia magisterskie zostały w PWSZ uruchomione od roku akademickiego 2019/2020 i kształciło się na nich 71 studentów. W bieżącym roku liczba studentów na tych studiach wzrosła o 65% (do 117)¹⁸. Podsumowując – łączna liczba osób studiujących na stacjonarnych studiach w PWSZ w powyżej wskazanych latach utrzymywała się na podobnym poziomie i wyniosła odpowiednio 1424, 1417 oraz 1411 studentów¹⁹.

(akta kontroli str. 17, 658, 674)

1.3 Wszystkie kierunki w PWSZ prowadzone są na profilu praktycznym zgodnie z art 64 ust. 2 pkt 1 ustawy PSWiN. Stosownie do § 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów²⁰ kierunki fizjoterapia oraz pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna prowadzone są jako jednolite studia magisterskie (są to jedyne oferowane przez kontrolowaną jednostkę kierunki na tym poziomie). W roku akademickim 2017/2018 Uczelnia kształciła studentów na 13 kierunkach studiów I stopnia, na dwóch kierunkach studiów II stopnia, nie prowadząc kierunków jednolitych magisterskich. W roku akademickim 2018/2019 liczba oferowanych kierunków na studiach I stopnia zwiększyła się do 15, na pozostałych poziomach pozostając bez zmian, w kolejnym roku liczba kierunków na studiach pierwszego stopnia zmalała do 13 a II stopnia utrzymała się bez zmian, jednocześnie po raz pierwszy w analizowanym okresie uruchomiono dwa kierunki na jednolitych studiach magisterskich. W obecnym roku akademickim Uczelnia kształci na 18 kierunkach w tym 13 na I poziomie, trzech na II poziomie studiów i dwóch na jednolitych studiach magisterskich.

(akta kontroli str. 8-9, 673)

1.4 W okresie objętym kontrolą Uczelnia współpracowała z otoczeniem społeczno-gospodarczym w ramach następujących kategorii:

- 1) Studia dualne
- 2) Praktyki zawodowe
- 3) Rada Dyrektorów
- 4) Rady Programowe, Rady Pracodawców
- 5) Targi studiów dualnych, pracy i praktyk zawodowych
- 6) Działalność dodatkowa.

Rektor Uczelni wskazał, że PWSZ w Lesznie była pierwszą uczelnią w Polsce, która uruchomiła w roku akademickim 2011-2012 system studiów dualnych, które prowadzone są obecnie na 9 kierunkach. Tę formę studiowania charakteryzuje naprzemienny system studiowania – student w jednym tygodniu uczestniczy w zajęciach dydaktycznych, w drugim natomiast pracuje w wybranym przez siebie zakładzie pracy. Aktualnie Uczelnia ma podpisane porozumienia z 34 firmami²¹ z regionu, gdzie student odbywa praktykę w ramach zatrudnienia na podstawie umowy o pracę na ½ etatu, za którą otrzymuje wynagrodzenie. Najwięcej – 1820 godzin w jednym roku akademickim studenci wykonują swoje obowiązki na kierunkach: budownictwo, mechanika i budowa maszyn, informatyka oraz

¹⁷ W przypadku studiów niestacjonarnych II stopnia, zajęcia prowadzono tylko w roku akademickim 2018-2019 i kształciło się na nim 12 studentów.

¹⁸ Na jednolite studia magisterskie w trybie niestacjonarnym w powyższych latach naborów nie prowadzono.

¹⁹ W tym odpowiednio 1, 5 i 6 studentów obcokrajowców.

²⁰ Dz. U. poz. 1861, ze zm.

²¹ Porozumienia zawarte w ramach Partnerstwa na Rzecz Współkształcenia w Systemie Dualnym.

mechatronika. Zakładany proces współkształcenia w założeniu przebiega w taki sposób, aby absolwent Uczelni po jej ukończeniu był w pełni przygotowany do podjęcia konkretnej pracy. W planach studiów najwięcej godzin praktyk zawodowych (1560) studenci odbywają na jednolitych studiach magisterskich na kierunku fizjoterapia. W ramach tych praktyk w roku akademickim 2019-2020 podpisano 374 porozumienia z różnymi zakładami pracy. W 2019 r. Uczelnia zorganizowała pierwszą edycję Targów studiów dualnych, pracy i praktyk zawodowych (udział wzięły 23 firmy), podczas których studenci mogli zapoznać się z ofertą poszczególnych pracodawców oraz wybrać miejsce praktyk.

W 2015 r. została powołana²² składająca się obecnie z 28 członków Rada Dyrektorów Szkół Ponadgimnazjalnych, jako organ doradczy Rektora w zakresie m.in. rozwoju dydaktycznego, materialnego, naukowego i organizacyjnego Uczelni (w latach 2018-2020 odbyły się jej trzy posiedzenia). Poza tym w ramach każdego instytutu Uczelni działają Rady Pracodawców lub Rady Programowe²³ jako organy doradcze dyrektorów tych instytutów (m.in. w zakresie kształtowania profilu absolwenta w kontekście oczekiwań rynku pracy). Rady składają się z członków środowiska biznesowego, społecznego oraz naukowego. Liczba przedstawicieli zakładów pracy w tych radach w okresie objętym kontrolą rosła. W 2018 r. społeczne zaangażowanie w ich działalność świadczyło 28 a w 2020 r. – 52 członków, w latach objętych kontrolą odbyło się 19 posiedzeń. Poza tym w ramach współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym Uczelnia podejmowała szereg inicjatyw takich jak wizyty studyjne, konferencje, seminaria, działania pomocowe, wspierające²⁴. W PWSZ działała także posiadająca status organizacji pożytku publicznego Fundacja na Rzecz Rozwoju PWSZ w Lesznie²⁵.

(akta kontroli str. 440, 444-447, 662-668, 857-869)

1.5 W roku akademickim 2018/2019 utworzono dwa nowe kierunki studiów na poziomie I stopnia – administrację i mechatronikę, w kolejnym roku ofertę kształcenia poszerzono na poziomie jednolitych studiów magisterskich o fizjoterapię oraz pedagogikę przedszkolną i wczesnoszkolną a bieżący rok akademicki rozpoczął z jednym nowo otwartym kierunkiem na poziomie studiów II stopnia – mechatroniką.

Wybór powyższych kierunków wynikał z analiz możliwości i potrzeb Uczelni jak i jej otoczenia społeczno-gospodarczego. Decyzje te podejmowano m.in. na podstawie konsultacji z lokalnymi partnerami, z którymi instytuty współpracują w ramach Rad Pracodawców, spotkań konsultacyjnych z przedstawicielami samorządów terytorialnych subregionu leszczyńskiego oraz informacji płynących ze strony studentów oraz absolwentów Uczelni. W przypadku kierunków fizjoterapia oraz pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, władze Uczelni brały także pod uwagę

²² Na mocy Zarządzenia Rektora nr 41/2015 r. z dnia 10 grudnia 2015 r.

²³ Zgodnie z §34 Statutu Uczelni ich skład osobowy ustala dyrektor instytutu w porozumieniu z Rektorem.

²⁴ Np. pomoc językowa udzielana przez studentów podopiecznym Domu Dziecka we Wschowie i Młodzieżowym Centrum Profilaktyki „Alternatywa” w Lesznie, cykliczne (rocznie organizowane od 2014 r.) biegi w ramach inicjatywy Radość, Rodzina, Rekreacja czy akcja Biała Niedziela (ostatnia odbyła się w listopadzie 2019 r.), w ramach której w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym studenci kierunku wykonują wszystkim zainteresowanym profilaktycznych pomiarów (np. BMI, glikemii, ciśnienia tętniczego) oraz udzielają porad dot. zdrowego stylu życia.

²⁵ Fundacja w latach 2018-2020 wspierała działalność Uczelni (wydatkując środki w wys. 44,5 tys. zł) poprzez m.in. zakup symulatora odczuć starczych dla kierunku pielęgniarstwo, pokrycie kosztów reklamy promującej instytut politechniczny, organizację Konferencji Naukowej dla Koła Młodych Pedagogów.

zasoby kadrowe oraz sprzętowe powstałe z wcześniejszego prowadzenia poszczególnych kierunków na innych poziomach kształcenia.

(akta kontroli str. 9, 314-319)

1.6 W okresie objętym kontrolą w PWSZ, zgodnie z §60 Statutu Uczelni, zatrudnieni byli nauczyciele akademicki wyłącznie w ramach grupy pracowników dydaktycznych. W kolejnych latach odnotowano systematyczny spadek liczby nauczycieli akademickich. W roku akademickim 2018/2019 Uczelnia zatrudniała 167 nauczycieli akademickich, w roku 2019/2020 – 159, tj. o 5% mniej, natomiast w aktualnym roku akademickim - 149 nauczycieli akademickich²⁶, tj. o 6 % mniej w stosunku do roku poprzedniego. Wśród nauczycieli akademickich największe dwie grupy stanowili wykładowcy posiadający stopień naukowy doktora (67 osób) oraz tytuł magistra (56). Tytuł naukowy profesora posiadało 16 nauczycieli a stopień naukowy doktora habilitowanego – 10. W tej grupie było 16 osób ze stopniem doktora, 12 – z tytułem naukowym profesora, 5 – ze stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz 5 - z tytułem zawodowym magistra to osoby urodzone przed 1 stycznia 1960 r. Wśród osób mających prawo do emerytury (albo pobierających emeryturę) wykazano: 14 – ze stopniem doktora, 12 – z tytułem naukowym profesora, 5 – ze stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz 6 – z tytułem zawodowym magistra.

W latach 2018 – 2020 (III kwartał) czterech nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uczelni²⁷, zdobyło stopnie naukowe na trzech uczelniach²⁸.

(akta kontroli str. 15)

1.7 W roku akademickim 2018/2019 i 2019/2020 spośród odpowiednio 167 i 159 zatrudnionych w PWSZ nauczycieli akademickich, 148 i 146 (89% i 92% ogółu) prowadziło zajęcia dydaktyczne w godzinach ponadwymiarowych. W roku akademickim 2020/2021 planuje się, że spośród 149 nauczycieli akademickich - 130 (88%) będzie prowadziło zajęcia dydaktyczne w godzinach ponadwymiarowych.

Z tej grupy dydaktycznej odpowiednio 52 osobom (w 2018/2019) i 41 (w 2019/2020) powierzono prowadzenie zajęć dydaktycznych w godzinach ponadwymiarowych w wymiarze przewyższającym ½ pensum, po uprzednim wyrażeniu zgody, na podstawie art. 127 ust. 7 ustawy PSWiN. W roku akademickim 2020/2021 zaplanowano te nadgodziny dla 9 pracowników.

Liczba nauczycieli wykonujących pracę w godzinach nadliczbowych przekraczających 30% pensum wynosiła odpowiednio: 82, 71 i 44 tj. 55%, 49% i 34% nauczycieli pracujących w godzinach nadliczbowych.

Jako przyczyny obciążenia pracowników dydaktycznych znaczną liczbą prowadzonych zajęć w godzinach ponadwymiarowych, Rektor wskazał na aspekt ekonomiczny stosowanych praktyk, uzasadniając iż stawki godzin ponadwymiarowych (ustalanych zarządzeniem Rektora)²⁹ są kilkakrotnie niższe od stawek realizowanych w ramach etatu (wyliczanych zgodnie z art. 137 ustawy PSWiN). Np. stawka za godzinę ponadwymiarową dla profesora Uczelni jest ok. 5,5 razy a dla adiunkta ok. 2,5 razy niższa. Poza tym Rektor podkreślił potrzebę

²⁶ Wg stanu na 30 października 2020 r.

²⁷ W 2018 r. tytuł doktora zdobył jeden nauczyciel, w 2019 r. - dwóch nauczycieli, natomiast w 2020 r. jeden z wykładowców uzyskał tytuł doktora habilitowanego.

²⁸ Akademia Wychowania Fizycznego im. E. Piaseckiego w Poznaniu, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Łódzki.

²⁹ W trakcie kontroli obowiązywało Zarządzenie nr 41/2020 Rektora z dnia 3 lipca 2020 r. w sprawie ustalenia stawek wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe (...) w roku akademickim 2020/2021.

realizacji zapisu art. 73 ww. ustawy obligującego do prowadzenia przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy 50% zajęć w ramach studiów o profilu praktycznym.

(akta kontroli str. 16, 20-31, 314-319)

Stosownie do art. 127 ust. 2 pkt 3 ustawy PSWiN żaden z pracowników dydaktycznych nie był w okresie objętym kontrolą zatrudniony w PWSZ w wymiarze przekraczającym 360 godzin dydaktycznych.

W przypadku jednego spośród wszystkich nauczycieli akademickich pracujących w latach objętych kontrolą w godzinach nadwymiarowych, stwierdzono prowadzenie zajęć, za jego zgodą, w wymiarze przekraczającym dwukrotność rocznego wymiaru zajęć dydaktycznych. Nauczyciel ten w roku akademickim 2018/2019 zatrudniony był na 0,25 etatu w wymiarze 90 godzin, a przepracował 294 (w tym 204 nadgodzin tj. 227 % godzin nadwymiarowych w stosunku do pensum), co było niezgodne z art. 127 ust. 7 ustawy PSWiN. Przepis ten stanowi, że nauczycielowi akademickiemu, za jego zgodą, może być powierzone prowadzenie zajęć dydaktycznych w godzinach nadwymiarowych w wymiarze nieprzekraczającym dwukrotności rocznego wymiaru zajęć dydaktycznych. W analizowanym przypadku, na przekroczenie liczby nadgodzin ponad normę wskazaną w powyższym przepisie (o 24 godziny) zgodę wyraził były Rektor Uczelni³⁰.

Obecnie kierujący Uczelnią Rektor wyjaśnił, że wynikało to z konieczności zachowania płynności procesu dydaktycznego w kształceniu studentów w obliczu naglej sytuacji losowej. W wyniku rezygnacji z części etatu jednego z nauczycieli (z $\frac{3}{4}$ na $\frac{1}{2}$) oraz trudności z rozdysponowaniem pozostałej części etatu wśród innych nauczycieli, powstało zagrożenie zachwiania tego procesu, dlatego przydzielono część godzin kompetentnemu nauczycielowi, wyjątkowo przekraczając obowiązujący pułap nadgodzin.

(akta kontroli str. 20, 50, 318)

1.8 W roku akademickim 2018/2019 zatrudnionych w PWSZ³¹ jako drugim (dodatkowym) miejscu pracy było 17 nauczycieli akademickich co stanowiło 16% ogółu kadry nauczycieli, w roku akademickim 2019/2020 kontrolowana jednostka była dodatkowym miejscem zatrudnienia również dla 17 (tj. 15% ogółu), natomiast w bieżącym roku Uczelnia na dzień 1 grudnia 2020 r. była drugim miejscem pracy dla 15 pracowników dydaktycznych (13% ogółu). Spośród wszystkich nauczycieli akademickich zatrudnionych w PWSZ jako swoim pierwszym miejscu pracy (92 nauczycieli w roku akademickim 2018/2019, 99 - w roku 2019/2020 oraz 102 w roku 2020/2021) tylko jedna osoba pracowała w drugim miejscu pracy.

Sytuację zatrudniania nauczycieli w PWSZ jako drugim miejscem pracy, Rektor wyjaśnił niewielkim stażem funkcjonowania Uczelni na rynku (utworzona w 1999 r.) i trwającym procesem budowania potencjału dydaktycznego w postaci własnej kadry, na którego konsekwentną realizację wskazuje corocznie poprawiający się współczynnik osób zatrudnionych w Uczelni jako dodatkowym miejscem pracy. Rektor wskazał również na konieczność posilkania się kadrą zatrudnioną w innych uczelniach jako niezbędny warunek do zapewnienia odpowiedniej jakości kształcenia.

(akta kontroli str. 211, 219-220)

³⁰ Były Rektor Uczelni – prof. dr hab. Maciej Pietrzak (w dniu 6 czerwca 2019 r.).

³¹ Wszystkie dane wykazane w tym punkcie wystąpienia dotyczą nauczycieli akademickich zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu.

1.9 W latach objętych kontrolą dokonano zmian w programach kształcenia na 15 z 18 kierunków kształcenia. Zmiany w programach kształcenia mające na celu ich doskonalenie oraz optymalizację treści kształcenia dokonywane były:

- na podstawie wydanych zaleceń w wyniku dokonania oceny programowej przez Polską Komisję Akredytacyjną;
- w związku z ustaleniami poczynionych podczas rad programowych, rad pracodawców, rad studentów oraz wniosków nauczycieli akademickich. W kontrolowanym okresie odbyło się łącznie 19 spotkań ww. rad³²;
- w wyniku zmian standardów kształcenia dla kierunków medycznych³³ oraz dla nauczycieli³⁴ oraz wymogów ustawowych w sprawie liczby godzin praktyk zawodowych dla studiów o profilu praktycznym³⁵.

Na podstawie ww. przesłanek dyrektor danego instytutu tworzył koncepcję planu studiów, tj. wykazu przedmiotów wraz z liczbą godzin i przypisaną do nich liczbą punktów ETCS. Nauczyciele akademicki dokonywali aktualizacji kart opisu przedmiotu, które podlegały akceptacji dyrektora instytutu. Skompletowany program kształcenia przedkładany był prorektorowi ds. studiów i dydaktyki w celu weryfikacji pod względem formalnym³⁶. Program spełniający warunki formalne kierowany był do Senackiej komisji ds. kształcenia³⁷ w celu zaopiniowania, a następnie pozytywnie zaopiniowany, kierowany był pod obrady Senatu Uczelni, który podczas głosowania przyjmował program kształcenia dla danego kierunku. Przyjęty program publikowany był w BIP Uczelni w terminie 14 dni od dnia jego przyjęcia.

(akta kontroli 206-218, 381-385)

Badaniem objęto obowiązujące w latach akademickich 2018/2019 oraz 2019/2020 programy studiów na kierunkach: pielęgniarstwo, logistyka oraz informatyka, a ich zmiany kształtowały się następująco:

- na kierunku pielęgniarstwo, dokonano zmian programów w latach 2018/2019 oraz 2019/2020 w związku z Rozporządzeniami Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego zmieniającymi minimalną liczbę godzin zajęć praktycznych dla tego kierunku. Określona w rozporządzeniach Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w roku 2018/2019 wynosiła 4720, a w roku 2019/2020 - 4795 godzin, natomiast liczba godzin w tych latach według obowiązującego dla tego kierunku na Uczelni planu zajęć wynosiła odpowiednio 4735 oraz 4795³⁸;

(akta kontroli str. 386-387, 409-427)

- na kierunku logistyka, dokonano zmian programu w latach 2018/2019 na

³² W 2018 roku odbyły się 4 spotkania, w 2019 11 spotkań, a w 2020 roku 4 spotkania.

³³ Wprowadzonych rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 21 sierpnia 2019 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza, lekarza-dentysty, farmaceuty, pielęgniarzki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty i ratownika medycznego (Dz. U. poz. 1573).

³⁴ Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. poz. 1450).

³⁵ Wprowadzone art. 65 ustawy PSWiN.

³⁶ Weryfikacji dokonują pracownicy Działu studiów i Doskonalenia Zawodowego.

³⁷ Powołana Zarządzeniem 69/2019 Senatu PWSZ w Lesznie z 24 października 2019 Komisja składała się z 11 członków – przedstawicieli wszystkich instytutów, samorządu studenckiego, oraz kierownika Działu Studiów i Doskonalenia Zawodowego.

³⁸ Poza zajęciami wynikającymi ze standardów kształcenia do programu zajęć dodano w roku 2018/2019 zajęcia „Podstawy przedsiębiorczości” w wymiarze 15 godzin, a w roku 2019/2020 zajęcia „Podstawy Kultury akademickiej” w wymiarze 15 godzin.

wniosek prowadzących zajęcia oraz studentów, w celu dostosowania ilości godzin do zakresu i treści kształcenia. Decyzją Rektora zmieniono liczbę godzin poszczególnych zajęć (zmiany dotyczyły 10 przedmiotów). W roku akademickim 2019/2020 zmian dokonano w związku z wymogami ustawy dotyczącymi zwiększenia liczby zajęć praktycznych (dodano 160 godzin) oraz w związku z sugestiami rad pracodawców, w celu optymalizacji treści kształcenia (dodano łącznie 60 godzin zajęć). Wprowadzono również 4 nowe przedmioty liczące łącznie 90 godzin lekcyjnych. Łączna liczba godzin przewidzianych w planie zajęć w roku 2019/2020 zwiększyła się o 310 a zmiany dotyczyły 17 przedmiotów. W planie na rok 2020/2021 decyzją rektora wprowadzono przedmioty „fakultet języka obcego” w wymiarze 90 godzin lekcyjnych i „kwalifikowana pierwsza pomoc przedmedyczna” w wymiarze 30 godzin, oraz dokonano zmiany czterech przedmiotów w celu dostosowania liczby godzin do treści programu kształcenia;

(akta kontroli str. 388-390, 395-408)

- na kierunku informatyka, dokonano zmian programów w latach 2018/2019, 2019/2020 oraz 2020/2021 w związku z wymogami ustawy dotyczącymi zwiększenia ilości zajęć praktycznych. W planie studiów dokonywano zmian na wnioski studentów oraz decyzjami Rektora, w celu optymalizacji treści programu kształcenia. W roku akademickim 2019/2020 dodano łącznie 165 godzin studiów w stosunku do roku poprzedniego. Decyzją Rektora zmniejszono również liczbę ścieżek dyplomowania z trzech do dwóch. Program studiów na rok 2020/2021 został zwiększony o 150 godzin, a do planu studiów wprowadzono trzy nowe przedmioty.

(akta kontroli str. 391-394, 428-454)

1.10 W PWSZ dokonywano weryfikacji efektów nauczania kilka różnych sposobów, a wnioski płynące z podejmowanych w tej kwestii działań stanowiły część publikowanych na stronie internetowej Uczelni corocznych sprawozdań z funkcjonowania Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia – Raportu ewaluacji jakości kształcenia (dalej: USZJK)³⁹. Jedną z metod była ewaluacja jakości kształcenia na podstawie opinii studentów, przeprowadzana za pomocą udostępnianej każdemu z nich ankiety, na zakończenie każdego z przedmiotów (nie rzadziej niż raz w roku akademickim). Podczas badania respondenci oceniali m.in. jakość organizacji zajęć, ich efektywność oraz sposób przekazywania wiedzy. Niska ocena skutkowała przeprowadzeniem hospitacji na tych zajęciach. W takiej samej częstotliwości przeprowadzane były badania na grupie nauczycieli, gdzie anonimowo dokonywano oceny przedmiotu poprzez np. zgłaszanie uwag czy wskazanie jego mocnych lub słabych stron. Wyniki badań ankietowych dokumentowane były w ramach poszczególnych instytutów w formie raportów. Poza tym oceny dokonywano także za pomocą hospitacji zajęć dydaktycznych przez dyrektorów instytutów⁴⁰. Za pomocą badań ankietowych dokonywano także oceny ewaluacji praktyk studenckich oraz aktywności zawodowej w ramach studiów dualnych, gdzie jedną z ankiet wypełniali studenci a drugą opiekunowie praktyk w zakładach pracy. Kolejnym działaniem było powołanie w 2013 r. stanowiska Pełnomocnika Rektora ds. jakości kształcenia. Do jego obowiązków należało m.in. przedkładanie Rektorowi propozycji zmian

³⁹ Zatwierdzane w formie uchwał Senatu Uczelni raporty publikowane są na stronie internetowej Uczelni – https://pwsz.edu.pl/Jakosc_ksztalcenia.60216.html.

⁴⁰ W roku akademickim 2018-2019 przeprowadzono 58 hospitacji, w kolejnym 44, w bieżącym roku zaplanowano ich 59.

w funkcjonowaniu USZJK, tworzenie sprawozdań z jego funkcjonowania, współpraca z Instytutowymi Zespołami ds. jakości kształcenia⁴¹, a także pełnienie obowiązków przewodniczącego Uczelnianej Komisji do ww. spraw⁴².

Działania w powyższym zakresie były prowadzone i dokumentowane rzetelnie, a wyniki tych działań raportowane w sposób transparentny poprzez udostępnienie ich na stronie internetowej PWSZ.

(akta kontroli str. 206-238)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nieokreślenie w Strategii Rozwoju Uczelni na lata 2012-2020 niezbędnych do osiągnięcia celów wartości wskaźników dla przyjętych mierników realizacji zadań, a także brak działań w zakresie monitoringu i aktualizacji Strategii.

(akta kontroli str. 67, 72, 828)

2. Dopuszczenie do prowadzenia przez jednego z nauczycieli akademickich zajęć w godzinach ponadwymiarowych (w roku akademickim 2018/2019), w wymiarze przekraczającym dwukrotność jego rocznego wymiaru tych zajęć. Pracownik ten przepracował 227% pensum, co jest niezgodne z art. 127 ust. 7 ustawy PSWiN.

(akta kontroli str. 20, 50, 318)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia prowadzenie przez Uczelnię działalności dydaktycznej.

NIK pozytywnie ocenia podjęte działania w zakresie budowania pozytywnych relacji ze środowiskiem społeczno-gospodarczym, w szczególności działalność studiów dualnych w kierunku kształtowania profilu studenta odpowiadającego potrzebom rynku pracy przy współudziale potencjalnego pracodawcy, a także przy współpracy z ponad 370 zakładami pracy poprzez m.in. Rady Pracodawców, co skutkowało również zmianami wprowadzanymi na kierunkach studiów. Uczelnia poprzez m.in. działalność Pełnomocnika Rektora oraz Uczelnianej Komisji ds. jakości kształcenia prowadziła kilkietapowy proces weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się a uzyskane rezultaty tych działań w sposób transparentny prezentowała na swojej stronie internetowej.

Nauczyciele akademicy zatrudnieni w Uczelni jako swoim drugim (dodatkowym miejscu) pracy stanowili ponad 10% ogółu, jednak Uczelnia jest w trakcie procesu budowania potencjału dydaktycznego w postaci własnej kadry, co potwierdza malejący w trzech ostatnich latach akademickich odsetek tych nauczycieli. W okresie objętym kontrolą stwierdzono prowadzenie zajęć przez jednego nauczyciela w wymiarze przekraczającym dwukrotność rocznego wymiaru zajęć dydaktycznych, co stanowiło naruszenie normy wskazanej w art. 127 ust. 7 ustawy PSWiN.

Stwierdzono, że w obowiązującej w latach 2012-2020 Strategii Rozwoju Uczelni nie zostały określone wartości wskaźników (np. liczbowe lub finansowe) dla przyjętych mierników realizacji zadań. Ponadto Strategia nie była aktualizowana, a jej realizacja przed rozpoczęciem kontroli NIK nie była monitorowana. Dopiero w toku

⁴¹ Powołane w 2014 r. przez Dyrektorów Instytutów, ich głównym zadaniem jest opracowywanie i wdrażanie wynikających z specyfiki prowadzonych kierunków studiów procedur podnoszenia jakości kształcenia.

⁴² Powołana Zarządzeniem Rektora nr 3/2013 z dnia 25 lutego 2013 r. zajmuje się m.in. projektowaniem i doskonaleniem USZJK.

czynności kontrolnych opublikowano Strategię na stronie internetowej Uczelni, a także po raz pierwszy sporządzono sprawozdanie z jej wykonania.

OBSZAR

2. Wydatkowanie środków publicznych przez uczelnie publiczne.

Opis stanu faktycznego

2.1 Plany finansowo-rzeczowe Uczelni za 2018 i 2019 rok były uchwalane przez Senat Uczelni zgodnie z zapisami ustawy o szkolnictwie wyższym⁴³, natomiast w 2020⁴⁴ roku plan został przyjęty po zaopiniowaniu przez Radę Uczelni⁴⁵. Sporządzone plany zostały przekazane do MNiSW w terminach wynikających z obowiązujących przepisów⁴⁶. W latach 2018-2020 dokonano dwóch⁴⁷ zmian uchwalonych planów finansowo-rzeczowych, a ich powodem było otrzymanie przez Uczelnię dodatkowych środków finansowych. Zmiany dokonywane były na bieżąco, w terminie nie dłuższym niż 30 dni od daty pozyskania informacji o zmianie wysokości przyznanych środków finansowych.

(akta kontroli str. 455-522, 462-468, 393-499)

W planie (po zmianach) za 2019 rok w skutek błędów w księgowaniach wykazane zostały nieprawidłowe dane⁴⁸. Powyższy błąd został powielony również w sprawozdaniu z wykonania planu finansowo – księgowego za 2019 rok. Łączna rozbieżność pomiędzy wartościami wykazanymi a prawidłowymi wynosiła 9 755,3 tys. zł, a największa różnica w wysokości 7 628,2 tys. zł wykazana została w dziale V w pozycji 14 planu. Korekty błędnych księgowiń zostały dokonane podczas badania sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta, które miało miejsce w marcu 2020 r.

(akta kontroli str. 586-590)

PWSZ w Lesznie nie posiadała przyjętych regulacji wewnętrznych dotyczących zasad sporządzania oraz wprowadzania zmian w planach rzeczowo – finansowych. Rektor Uczelni wyjaśnił, że na potrzeby prawidłowej realizacji planów wprowadzono procedury kontroli wydatków oraz zasady postępowania przy wstępnej ocenie celowości zaciągania zobowiązań finansowych i dokonywania wydatków⁴⁹.

(akta kontroli str. 292-298)

⁴³ W 2018 roku na podstawie art. 100 ust. 2 ustawy z 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2017 r. poz. 2183 ze zm.). W latach 2019 i 2020 podstawą uchwalenia planu finansowo-rzeczowego przez Senat był §36 ust. 3 pkt 1 Statutu Uczelni, w związku z art. 28 ust. 1 pkt 16 ustawy PSWiN.

⁴⁴ Plan finansowo – rzeczowy za 2019 rok został przyjęty uchwałą nr 24/2019 Senatu PWSZ z 13 czerwca 2019 r., natomiast plan na rok 2020 zaopiniowano 26 czerwca 2020 r. uchwałą nr 6/2020 rady Uczelni.

⁴⁵ Opiniowanie planów finansowo-rzeczowych przez Radę Uczelni następowało na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 1 ustawy PSWiN.

⁴⁶ W przypadku planu za 2018 rok było to 14 dni od daty jego uchwalenia przez senat Uczelni. Plan finansowo-rzeczowy na 2018 rok został uchwalony przez Senat Uczelni w dniu 25 czerwca 2018 r., przekazany w dniu 26 czerwca 2018 r. w latach 2018 i 2019 plany przekazywano w terminie do 30 czerwca danego roku.

⁴⁷ Zmiana planu finansowo rzeczowego na 2018 rok została dokonana uchwałą nr 1/2019 Senatu PWSZ z dnia 31 stycznia 2019r., natomiast zmiany za 2019 rok dokonano uchwałą nr 1/2020 Rady Uczelni PWSZ z dnia 27 stycznia 2020r.

⁴⁸ Błędy wykazano w dziale I w pozycjach 26, 27, 48, 49, 54, 55 oraz dziale V w pozycjach 14, 20 i 22.

⁴⁹ Zarządzenie nr 27/2019 Rektora PWSZ z 10 lipca 2019 r. w sprawie ustalenia procedur kontroli wydatków oraz zasad postępowania przy wstępnej ocenie celowości zaciągania zobowiązań finansowych i dokonywania wydatków

W planie finansowo-rzeczowym Uczelni na 2020 rok nie zostało ujęte zwiększenie wysokości subwencji na rok 2020 w kwocie 481,3 tys. zł. Ujęto w nim przychody z tytułu subwencji na utrzymanie potencjału dydaktycznego i badawczego w wysokości 24 063,5 tys. zł i była to wartość wynikająca z komunikatu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 26 maja 2020 r. Natomiast Komunikatem z 27 maja 2020 r. tenże Minister poinformował o zwiększeniu wysokości subwencji przyznanej Uczelni o kwotę 481,3 tys. zł., i kwota ta nie została ujęta w planie. Wysokość przekazanej Uczelni subwencji wynosiła 24 544,8 tys. zł i wynikała ona z ogłoszonych w dniach 26 i 27 maja 2020 r. komunikatów. Rektor Uczelni wyjaśnił, że przyczyną tego stanu rzeczy było błędne odczytanie komunikatów Ministra, gdyż w dwóch komunikatach występowała identyczna kwota zwiększenia subwencji, w związku z czym uznano, że komunikat z dnia 27 maja jest uzupełnieniem komunikatu z dnia poprzedniego, a nie informacją o odrębnych środkach finansowych przyznanych dodatkowo Uczelni. Rektor zaznaczył jednocześnie, że na przełomie roku zostanie sporządzona korekta planu rzeczowo-finansowego, w której powyższy błąd zostanie skorygowany.

W ocenie NIK, wyjaśnienie Rektora Uczelni nie zasługuje na uwzględnienie. W opublikowanym na stronie internetowej MNiSW komunikacie⁵⁰ znajduje się objaśnienie, z którego jasno wynika, że środki wskazane w komunikacie są odrębną kwotą przyznaną w związku z sytuacją epidemiczną wywołaną wirusem SARS-CoV-2, która powoduje ograniczenia w części obszarów działania podmiotów nauki i szkolnictwa wyższego i tym samym niekorzystnie wpływa na kondycję finansową wielu uczelni, które straciły część swoich przychodów. W objaśnieniu wskazano również, że zwiększenia te mają charakter jednorazowy i nie będą stanowiły zwiększenia podstawy naliczenia subwencji w roku 2021.

W świetle powyższego Uczelnia miała możliwość zaplanowania kwoty przychodów pochodzących ze środków subwencji w wysokości wynikającej z ogłoszonych komunikatów.

(akta kontroli str. 320-338, 515-520, 544-548)

2.2 W latach 2018 – 2020 (do zakończenia III kwartału) Uczelnia osiągnęła przychód w łącznej wysokości 72 276 tys. zł, z czego 68 850 tys. zł to przychody z podstawowej działalności operacyjnej, a pozostała kwota 3 426 tys. zł to „pozostałe przychody”. Wysokość przychodów Uczelni w poszczególnych latach wynosiła 26 390 tys. zł w 2018 roku, 26 626 tys. zł w 2019 oraz 19 260 tys. zł w roku 2020, w tym przychody z podstawowej działalności operacyjnej w poszczególnych latach wynosiły odpowiednio 24 126 tys. zł, 25 672 tys. zł oraz 19 052 tys. zł, natomiast pozostałe przychody zostały osiągnięte w wysokościach 2 264 tys. zł w 2018 roku, 954 tys. zł w 2019 roku oraz 208 tys. zł. w roku 2020. Najwyższym kwotowo przychodem były subwencje i dotacje z budżetu państwa w łącznej wysokości 64 679 tys. zł⁵¹, co stanowiło 89,5% łącznej kwoty przychodów Uczelni.

(akta kontroli str. 11, 342-346, 469-485, 500-514)

2.3 W kontrolowanym okresie Uczelnia poniosła koszty w łącznej wysokości 66 869 tys. zł, z czego koszty podstawowej działalności operacyjnej wynosiły 65 876 tys. zł, a kwota 993 tys. zł to pozostałe koszty operacyjne. Wysokość kosztów ponoszonych w poszczególnych latach wynosiła 23 926 tys. zł w 2018 roku, 26 902 tys. zł w 2019 oraz 16 041 tys. zł w roku 2020, w tym koszty podstawowej działalności operacyjnej

⁵⁰ Komunikat zamieszczono na stronie internetowej Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego > Aktualności > Komunikaty w dniu 28 maja 2020 r.

⁵¹ Dotacja z budżetu państwa w 2018 roku wynosiła 24 126 tys. zł, subwencje otrzymane w latach 2019 i 2020 wynosiły odpowiednio 23 995 tys. zł oraz 18 323 tys. zł.

w poszczególnych latach wynosiły odpowiednio 23 847 tys. zł, 26 004 tys. zł oraz 16 025 tys. zł. Pozostałe koszty zostały poniesione w wysokościach 79 tys. zł w 2018 roku, 898 tys. zł w 2019 roku oraz 16 tys. zł. w roku 2020. Najwyższą kwotowo kategorią kosztów były wynagrodzenia pracowników poniesione w łącznej wysokości 46 258 tys. zł⁵², co stanowiło 70% kwoty poniesionych przez Uczelnię kosztów.

Koszty działalności dydaktycznej w kontrolowanym okresie wynosiły łącznie 37 601 tys. zł⁵³, co stanowi 56% ogółu, 27 114 tys. zł, tj. 40% stanowiły łączne koszty ogólnouczelniarne⁵⁴, a pozostała kwota 2 208 tys. zł⁵⁵ (3%) to łączne koszty działalności socjalno – bytowej⁵⁶.

(akta kontroli str. 10, 469-485, 500-514)

2.4 W latach 2018 oraz 2020⁵⁷ (wg stanu na koniec III kwartału) Uczelnia osiągnęła zysk w wysokości odpowiednio 2 460 tys. zł oraz 3 166 tys. zł, natomiast w 2019 roku poniosła stratę w wysokości 261 tys. zł. Wykazana strata spowodowana była dokonanymi księgowaniami, które jednak nie miały wpływu na przepływ środków pieniężnych, a były związane z odpisem aktualizacyjnym obligacji skarbowych oraz rezerwami pracowniczymi na odprawy emerytalne, rentowe oraz nagrody jubileuszowe. W związku z tym, że te działania nie dotyczyły działalności dydaktycznej Uczelni nie miały wpływu na realizację celów określonych w strategii Uczelni.

(akta kontroli str. 12)

2.5 W kontrolowanym okresie Uczelnia otrzymała środki finansowe w formie dotacji i subwencji w łącznej wysokości 64 679 tys. zł, z czego dotacja podmiotowa otrzymana z budżetu państwa w 2018 roku wynosiła 22 361 tys. zł, natomiast subwencje na utrzymanie potencjału dydaktycznego i badawczego przekazywane Uczelni wynosiły 23 995 tys. zł w 2019 roku oraz 19 052 tys. zł w roku 2020. Od 1 stycznia 2020 roku Uczelnia gromadzi środki z subwencji na wyodrębnionym rachunku bankowym prowadzonym przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

PWSZ w Lesznie nie posiadała opracowanych zasad podziału subwencji. Z wyjaśnienia Rektora wynikało, że potrzeby poszczególnych wydziałów są przedstawiane Kwestorowi, a ten po zabezpieczeniu środków na wynagrodzenia oraz koszty stałe Uczelni informował dyrektorów instytutów oraz kierowników działów o tym jakie potrzeby zostały uwzględnione w planie na dany rok.

(akta kontroli str. 10, 18-19, 348, 469-485, 500-514)

W latach 2018 i 2019 na wynagrodzenia nauczycieli akademickich oraz pochodne od tych wynagrodzeń wydatkowano łączną kwotę 32 387 tys. zł co stanowiło 84 % wydatkowanej łącznej kwoty subwencji. W roku 2019 wydatki na wynagrodzenia

⁵² Wynagrodzenia pracowników w poszczególnych latach wynosiły 16 071 tys. zł. W 2018 roku, 18 403 tys. zł w 2019 roku oraz 11 784 tys. zł w roku 2020.

⁵³ Koszty działalności dydaktycznej w poszczególnych latach wynosiły 13 364 tys. zł w 2018 roku, 14 905 tys. zł w 2019 roku oraz 9 332 w roku 2020.

⁵⁴ Na łączne koszty ogólnouczelniarne składały się koszty utrzymania infrastruktury Uczelni (z wyłączeniem budynku akademika), koszty wynagrodzeń administracji i obsługi (z wyłączeniem wynagrodzeń osób zatrudnionych w domu studenckim), koszty biblioteki uczelnianej oraz koszty projektów unijnych.

⁵⁵ Koszty ogólnouczelniarne w poszczególnych latach wynosiły 10 175 tys. zł w 2018 roku, 10 957 tys. zł w 2019 roku oraz 5 928 tys. zł w roku 2020, natomiast koszty socjalno bytowe poniesione w analogicznych okresach wynosiły odpowiednio 387 tys. zł, 1 040 tys. zł oraz 781 tys. zł

⁵⁶ Na działalność socjalno-butową składają się koszty utrzymania akademika (do 2019 roku) oraz odpis na ZFŚS.

⁵⁷ Zysk netto Uczelni w 2018 roku wyniósł 2 460 tys. zł, natomiast w 2020 roku 3 166 tys. zł.

nauczycieli akademickich wynosiły 19 554⁵⁸ tys. zł, w tym wynagrodzenie wraz z pochodnymi (bez godzin nadliczbowych) wynosiło 12 930 tys. zł, wynagrodzenie za godziny nadliczbowe wraz z pochodnymi stanowiło kwotę 6 052 tys. zł, a pozostałe 572 tys. zł to wynagrodzenia z tytułu zawartych umów zleceń (wraz z narzutami). Ww. wynagrodzenia wraz z pochodnymi według stanu na 30 września 2020 roku wynosiły 8 719 tys. zł dla nauczycieli akademickich (bez godzin nadliczbowych), 3 844 tys. zł z tytułu przepracowanych godzin nadliczbowych oraz 270 tys. zł wynikające z zawartych umów zleceń.

W roku akademickim 2019/2020 wysokość zasadniczych wynagrodzeń w poszczególnych grupach nauczycieli akademickich, wynosiła (brutto):

- 3 900 zł dla wykładowcy z tytułem zawodowym magistra,
- 4 900 zł – 5 600 zł dla starszego wykładowcy ze stopniem doktora,
- 5 106 zł – 5 491 zł dla adiunkta ze stopniem doktora,
- 5 541 zł – 7 500 zł dla profesora uczelni,
- 6 630 zł – 9 100 zł dla profesora zwyczajnego.

Wynagrodzenia zasadnicze w roku akademickim 2019/2020 były wyższe od minimalnego progu określonego w ustawie PSWiN dla poszczególnych stanowisk, który wynosił: dla nauczyciela akademickiego przynajmniej 50%, dla adiunkta minimum 73% a dla profesora uczelni nie mniej niż 83% wynagrodzenia profesora⁵⁹.

(akta kontroli str. 18-19)

2.6 W latach 2019 – 2020 Uczelnia złożyła w MNiSW dwa wnioski o przyznanie dotacji celowych na inwestycje na łączną kwotę siedmiu mln zł, z czego w 2019 roku wnioskowano o 2,5 mln zł z przeznaczeniem na zagospodarowanie terenu wokół budynku głównego Uczelni, jednak wniosek nie uzyskał dofinansowania ze względu na brak środków budżetowych, natomiast w roku 2020 wnioskowano o kwotę 4,5 mln. zł, które planuje się przeznaczyć na przebudowę domu studenckiego. Decyzje o przyznaniu ww. środków mają zapaść w miesiącu grudniu br. W 2018 roku Uczelnia nie wnioskowała o przyznanie środków dotacji celowych na zadania inwestycyjne.

(akta kontroli str. 348-350)

W kontrolowanym okresie Uczelnia otrzymała z budżetu państwa dotacje podmiotowe w łącznej wysokości 197,3 tys. zł, z przeznaczeniem na zadania związane z zapewnieniem studentom i doktorantom będącym osobami niepełnosprawnymi, warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia, a wysokość dotacji w poszczególnych latach wynosiła 45,5 tys. zł w 2018 roku, 48,6 tys. zł w 2019 roku oraz 103,2 tys. zł w roku 2020. Uczelnia wykorzystwała środki dotacji podmiotowych w łącznej wysokości 90,9 tys. zł, co stanowiło 46% ogólnej kwoty przyznanych dotacji. W 2018 roku poniesiono z dotacji koszty w łącznej wysokości 6,9 tys. zł, co stanowiło 15% przyznanej w 2018 roku kwoty dotacji. Niewykorzystane środki z dotacji zostały w całości przeksięgowane na utworzony

⁵⁸ Co stanowi 84% kwoty subwencji wydatkowanej w 2019 roku.

⁵⁹ Minimalne wynagrodzenie profesora zostało określone w §1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 25 września 2018 r. w sprawie wysokości minimalnego miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego dla profesora w uczelni publicznej (Dz. U. poz. 1838) i wynosiło 6 410 zł. W związku z nim, wynagrodzenie minimalne dla nauczycieli akademickich na poszczególnych stanowiskach wynosiło (brutto): 3 205 dla wykładowcy z tytułem zawodowym magistra oraz starszego wykładowcy z tytułem doktora, 4 679,3 zł dla adiunkta oraz 5 320,3 zł dla profesora uczelni.

w Uczelni fundusz wsparcia osób niepełnosprawnych⁶⁰, w ramach którego w 2019 roku poniesiono koszty w wysokości 73,6 tys. zł, co stanowiło 84,5% łącznej puli zgromadzonych środków. W 2020 roku poniesiono koszty w wysokości 10,3 tys. zł, tj. 13,3% zgromadzonych na funduszu środków. Według stanu na 30 wrzesień 2020 r. na funduszu znajdowały się środki w wysokości 67,1 tys. zł.

(akta kontroli str. 357, 360, 361, 365, 368, 369, 371-373)

Środki z dotacji były wydatkowane w szczególności na konserwację wind w budynku głównym, domu studenckim i bibliotece oraz platformy dla osób niepełnosprawnych znajdującej się w auli budynku głównego. Na ten cel przeznaczono środki finansowe w łącznej wysokości 28,2 tys. zł⁶¹. Uczelnia ponosiła wydatki związane z zapewnieniem dostępności stron internetowych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w kwocie 14,8 tys. zł, zakupem wyposażenia w łącznej wysokości 6,6 tys. zł, kosztami szkoleń pełnomocnika osób niepełnosprawnych oraz wynagrodzeniem za szkolenie kadry wykładowców w zakresie obchodzenia się z osobami niepełnosprawnymi w łącznej wysokości 12,7 tys. zł.⁶² PWSZ przeprowadziła również audyt swoich budynków w zakresie dostosowania ich do potrzeb osób niepełnosprawnych, a jego koszt wyniósł 8 tys. zł⁶³. Na pozostałe koszty składały się naprawy środków trwałych (9,7 tys. zł), zapewnienie dostępu on-line dla osób z niepełnosprawnościami (5,3 tys. zł) oraz - zalecone w wyniku przeprowadzonego audytu - znakowanie drzwi (5,5 tys. zł).

(akta kontroli str. 358-359, 362-364, 369-370, 373 - 374)

W 2019 roku ze środków ww. dotacji dokonano wydatku w wysokości 6,6 tys. zł na zakup 4 sztuk wózków inwalidzkich. Ww. zakup jest następstwem przeprowadzonego audytu oraz wytycznych zawartych w raporcie z badania dostępności dla wszystkich użytkowników i użytkowników (w tym osób z niepełnosprawnością) budynków należących do Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Lesznie). Z wyjaśnienia złożonego przez Rektora Uczelni wynika, że zakupiony sprzęt nie został przyporządkowany konkretnym studentom, pełni rolę dyżurną i jest przeznaczony do transportu osób z niepełnosprawnością, kobiet w ciąży, osób starszych i mających problemy w poruszaniu się. Wózki rozdysponowano po jednym na każdy budynek Uczelni.

(akta kontroli str.728-828)

2.7 W latach objętych kontrolą Uczelnia nie otrzymała żadnych dodatkowych środków w ramach ogłaszanego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przedsięwzięcia „Dydaktyczna inicjatywa doskonałości”⁶⁴. PWSZ spełniła tylko jeden z trzech niezbędnych warunków otrzymania środków tj. brak negatywnej oceny Polskiej Komisji Akredytacyjnej jakości kształcenia na kierunku studiów w stosunku do uczelni, w okresie 6 lat poprzedzających ogłoszenie przez Ministra

⁶⁰ Zgodnie z pismem MNiSW z dnia 13 grudnia 2018 r. znak DBF.WFSN.74.147.2018, niewykorzystane środki dotacji w 2018 roku w wysokości 38 571,45 zł zostały przeksięgowane na wyodrębnione konto 852 i stanowiły jego bilans otwarcia na rok 2019.

⁶¹ Środki przeznaczone na konserwację wind i platformy wynosiły 6,9 tys. zł w 2018 roku, 16,3 tys. zł w 2019 r. oraz pięć tys. zł w terminie do 30 września 2020 r.

⁶² Wydatki związane ze szkoleniem kadry w 2019 roku wynosiły 7,5 tys. zł, a w 2020 r. 5,2 tys. zł.

⁶³ „Raport z badania dostępności dla wszystkich użytkowników i użytkowników budynków należących do Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. J.A. Komeńskiego w Lesznie”, sporządzony przez Fundację „Polska bez barier”.

⁶⁴ Dotychczas w ramach inicjatywy dwukrotnie tj. w 2019 r. i 2020 r. piętnaście wyłonionych w każdym roku uczelni zawodowych otrzymało po 1mln zł premii finansowej w formie subwencji.

poszczególnych komunikatów⁶⁵. Ponadto aby otrzymać środki w ramach powyższego przedsięwzięcia należało w poszczególnych latach osiągnąć wynikające z monitoringu, o którym mowa w art. 352 ust. 1 Ustawy PSWiN następujące wskaźniki:

- względny wskaźnik bezrobocia absolwentów miał być w 2019 r. mniejszy lub równy 1,02 oraz 1 w 2020 r.,
- względny wskaźnik zarobków absolwentów miał być w 2019 r. większy lub równy 0,4 oraz 0,55 w 2020 r.

(akta kontroli str. 297-298, 305-306)

2.8 W związku z koniecznością zapewnienia bezpiecznych warunków pracy oraz studiów w warunkach pandemii, Uczelnia w 2020 r. zakupiła m.in. osłony z plexi za kwotę 7,6 tys. zł, stanowiska do bezdotykowej dezynfekcji rąk o łącznej wartości 6,7 tys. zł, urządzenia do dezynfekcji pomieszczeń o łącznej wartości 5 tys. zł. oraz kamery i mikrofony za 0,8 tys. zł. Poza tym pracownicy zostali zaopatrzeni w maseczki oraz przyłbice ochronne a każde pomieszczenie w Uczelni zostało zaopatrzone w płyny do dezynfekcji. Największy koszt poniesiono z uwagi na konieczność zapewnienia możliwości prowadzenia zajęć zdalnych – zakupiono serwer za kwotę 63 tys. zł.

(akta kontroli str. 297)

2.9 Roczne sprawozdania finansowe Uczelni podlegały badaniu przez firmę audytorską, w ramach której czynności kontrolnych w latach 2018, 2019 i 2020 dokonywał biegły rewident. W analizowanych sprawozdaniach z badania sprawozdania finansowego nie formułowano wniosków, stwierdzając poprawność i rzetelność sporządzonych sprawozdań.

(akta kontroli str.582-594)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W planie finansowo-rzeczowym Uczelni na 2020 rok nie zostało ujęte zwiększenie wysokości subwencji na rok 2020 w wysokości 481,3 tys. zł, wynikającej z ogłoszonego w dniu 27 maja 2020 r. komunikatu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, co w konsekwencji skutkowało zaniżeniem wykazanej planowanej kwoty przychodów Uczelni na 2020 rok o jej wartość.

(akta kontroli str. 320-338, 515-520, 544-548)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wydatkowanie środków publicznych przez Uczelnię.

Plany rzeczowo-finansowe Uczelni były sporządzane i przekazywane w obowiązujących terminach, a ich zmiany dokonywane były na bieżąco. Plany za lata 2018 i 2019 sporządzane były rzetelnie, natomiast w planie na 2020 rok nie ujęto wszystkich kwot przychodów wynikających z przekazanych informacji. Środki przekazanych Uczelni dotacji wydatkowane były w sposób prawidłowy i celowy. Roczne sprawozdania finansowe podlegały badaniu przez firmę audytorską, a stwierdzone nieprawidłowości były na bieżąco korygowane.

⁶⁵ Komunikaty Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego o warunkach i wysokości przyznania środków w ramach ww. przedsięwzięcia z dnia 18 stycznia 2019 i 30 stycznia 2020 r.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

Wnioski

1. Sporządzanie strategii rozwoju Uczelni, uwzględniającej m.in.: oczekiwane rezultaty (mierniki) oraz wskaźniki ich osiągnięcia, system monitorowania oraz ewaluacji strategii.
2. Podjęcie skutecznych działań organizacyjnych w celu wyeliminowania prowadzenia przez nauczycieli zajęć w godzinach ponadwymiarowych przekraczających dwukrotność rocznych wymiarów tych zajęć.
3. Podjęcie działań zapewniających ujęcie w planach finansowych wszystkich subwencji oraz dokonanie korekty planu rzeczowo-finansowego Uczelni na 2020 rok.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 29 grudnia 2020 r.

Kontroler
Marcin Kaczmarek
Starszy inspektor k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu
Dyrektor
Z up. Grzegorz Malesiński
p.o. Wicedyrektora

.....
podpis

.....
podpis